

iw leven komen
erzadiging, we
an het werk te
vaders, want hij
en u de kracht
naken voor God
Herder elken
n op den Zon
de vergadering
ing des Woord
sterken, terech
kt u daar eve
levol. Dit is toe
omgang tussche
werk-uren van
or-uren, in beeld
n, nochtans zee
ij leert u alto
wil.

e vraag: moet i
de kerk, eigen
s in elke wettig
moeten gij en i
er over gedisp
als de HEER
urft gij te gaa
ondag, als Chris
le ontmoeten
oman als Chris
De vraag moe
Zondag twee
zijn, zal de ge
al constitueer
vel voorgeschre
vel zin van een
ogram vindt g
auwkeurig voor
bij, de gemeen
terfeest, en moe
Het is daarmed
maar moeilijke
oven af gehaald
te komen tot een

alleen in de wet
alleen in ambte
aangewezen als
Zijn gemeente-
ng, de hoor-ure
ng aan het gebod

erk zich twee
naar Christus
achtig optreden
en van een oud
is dat bepaalt
te gebod van de
ekt de kerk als
ovigen hiernede
Sabbath te heb
dat Gij Uw sab
en. Wij gelooven
en of Gij twee
en ons geve he
ods, opdat onze
ijzigd worden
semaal ons le
le hoogste span
zaam te zoeken
Zie zoo komt
kdiens in vrij
hoogste binding
t, en de hoogste

amenkomen als
kerkwel van een
naar de levende
kerkmenschen
a afgelezen: he
ag of de Koning
n ons midden
de gemeente
straks wel drie
in gemeenschap
moet vandaag
st sabbathgebed
vergaderen, dat
je zonen op de
ide en krachtig
omgang met de
en zoo bidden
kerklid eigen
j genoeg. Want
haar begeerte
tot deze feest
nbaart zij haar
p Zijn dag aan
belijdt zij haar
ms, de gezonde
in de volkomen
het is vandaag
len nog maar
is naar meer
stitueert op de
er, als zij twee
spijs, de genade
keer Zijn kerk
keer, wie durf
en keer, als de
naar Zijn twee

Wij moeten Hem weer kennen als Kerkver
gaderaar, die op den Zondag zegt: Ik kom
tot U, en als Kerkvorst, die zegt: zoo wil Ik zijn
ontmoet. Het is een heel ding Hem Heere van den
Sabbath te noemen. Hij ziet nu zeer nauw toe op
ons, Gods nieuwe sabbathsvierders.

Heere zeggen dat is gehoorzamen.
Wij zullen dan op den Zondag „met vreugd in
het huis des „HEEREN“ gaan”.
H. v. d. B.

III ZIELKUNDE III

Het Creatianisme bij Augustinus.

I.

Over het Creatianisme of de schepping van de
menschelijke ziel heeft de kerkvader Augustinus
(† 430), veel geschreven, maar hij is niet tot een op-
lossing gekomen. Hij verhaalt in zijn *Retractationes*,
dat hij twee brieven heeft geschreven aan den
presbyter Hieronymus, die te Bethlehem woonde.
De eerste liep over den oorsprong van de ziel,
de tweede over de uitlegging van Jacobus 2: 10.
Hieronymus antwoordde daarop, dat hij geen tijd
had om hem daarop te antwoorden. Daarbij is
het gebleven. Na zijn dood heeft Augustinus de
beide brieven uitgegeven. De eerste om de lezers
te vermanen af te zien van het onderzoek naar de
wijze waarop aan kinderen bij hun geboorte een
ziel wordt gegeven, of in een zoo duistere zaak
alleen die oplossing van de kwestie aan te nemen,
die niet in strijd kwam met het algemeen geloof
ten aanzien van de erfzonde. Augustinus' brief over
den oorsprong van de ziel is geschreven in 415
en begint met de woorden: „Deum nostrum qui
nos vocavit“, d.i. „Ik heb gebeden tot onzen God,
die ons heeft geroepen tot Zijn koninkrijk en heer-
lijkheid“.

Na een korte inleiding schrijft de kerkvader, dat
hij uitgaat van de onstoffelijkheid van de ziel,
op grond van het feit, dat ze het gehele lichaam
doortrekt met dezelfde energie. Ze is daarom ge-
schapen uit een substantie, die verheven is boven
de elementen van deze wereld. In zijn geschrift
over den vrijen wil had Augustinus vier opinies
vermeld aangaande den oorsprong van de ziel.
1e dat alle zielen afkomstig zijn van Adams ziel;
2e dat God voor ieder individu een nieuwe ziel
schept; 3e dat zielen alreede bestaande door God
naar de lichamen gezonden worden; 4e dat zielen
van zelfs in hun lichamen komen. En nu vraagt
hij in zijn brief, welke van deze vier opvattingen
de beste is. Velen komen bij hem met deze
vraag, doch hij kan die niet beantwoorden, zoo-
dat ze bij zichzelf zeggen: Zijt gij een leeraar in
Israël en weet gij deze dingen niet?

Voorts schrijft Augustinus, dat hij in een brief
van Hieronymus aan Marcellinus had gelezen, dat
deze geloofde aan de schepping van de ziel bij de

geboorte. Wel zegt de Schrift, dat God ophield
met scheppen, doch de Heere Jezus verklaarde:
„Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik ook“. De
moeilijkheid voor Augustinus is deze: Hoe ont-
staat dan de erfzonde, als God de zielen schept?
En waarom schept God zielen voor hen, die be-
stemd zijn jong te sterven? En waarom schept
God zielen van kinderen, die vroeg sterven en
eeuwig straf zullen lijden in de hel? En waarom
zielen zonder verstand, zooals bij het opgroeien
soms blijkt?

In zijn geschrift over „De vrije wil“ had Augus-
tinus reeds gezegd, dat God absoluut vrij is van
alle blaam, als Hij de ouders straft in hun kinde-
ren, maar dat God ook, zonder dat wij het weten,
zulke kinderen in genade kan aannemen door
Christus.

Ten slotte onderzoekt de kerkvader eenige tek-
sten, zooals Psalm 33: 15: Hij formeert hun aller
hart, Zach. 12: 1: Die des menschen geest in zijn
binnenste formeert. Daarbij teekent hij aan, dat
scheppen van zielen iets anders is dan vormen.
Voorts haalt hij aan Psalm 51: 10: Schep mij een
rein hart, o God; doch een ziel kan niet verlangen
om geschapen te worden, als ze alreeds bestaat.
Ook noemt hij Pred. 12: 7: De geest zal weder-
keeren tot God, die hem gegeven heeft. Aan deze
woorden gaat vooraf: Zijn stof zal tot de aarde
keeren, als het geweest is en daaruit besluiten
sommigen, dat de ziel eveneens tot Adam en door
hem tot God terugkeert bij den dood. Over de ver-
onderstelling, dat de zielen reeds vóór het lichaam
bestaan hebben, en dat zij in Adam zijn gestorven,
wil Augustinus niets goeds zeggen, want daaruit
zou volgen, dat de zielen als ze eenmaal weer
uit het lichaam weg zijn, nog kunnen zondigen en
verloren gaan, wat de meest afschuwelijke ge-
dachte is.

Augustinus hoopt, dat de leer van de schepping
van elke ziel, door God, zal kunnen bewezen wor-
den. Intusschen herinnert hij aan de woorden van
den Heere Jezus tot Zijn Apostelen: „Ik heb nog
vele dingen tot u te zeggen, maar gij kunt die nu
niet dragen“. Gaarne wil hij zijn onkunde in dezen
dragen, doch hij is bevreesd, dat sommigen opinies
hieromtrent zullen opvatten, die in strijd zijn met
de algemeen aangenomen geloofswaarheden. „Dit
toch moet bij ons vast staan, dat pasgeboren
kinderen als ze sterven in geen anderen weg kun-
nen behouden worden dan door de genade van
Christus' Naam, die Hij ons gegeven heeft in de
sacramenten“.

In 419 heeft Augustinus weer geschreven over
dit onderwerp, nadat hij door een zekeren Vin-
centius Victor was aangevallen over de beide
opvattingen, waartusschen hij meende te moeten
kiezen, n.l. dat de ziel uit Adam is en voorts uit de
ouders of rechtstreeks van God komt, evenals bij
Adam zelf.

Augustinus schreef naar aanleiding daarvan vier
boeken over de ziel en haren oorsprong.

In het eerste boek verklaart hij aan een monnik
Renatus, dat Victor een kwestie meende te kunnen
oplossen, die zijn krachten ver te boven ging.
Victor blijkt volbloed creatianist te zijn geweest in
zijn brieven aan Petrus en Renatus.

In het tweede boek waarschuwt hij een zekeren
monnik, Petrus genaamd, om Victor in deze zaak
niet te vertrouwen.

In het derde boek toont hij de fouten aan door
Victor gemaakt in zijn brieven, en de noodzake-
lijke verbeteringen daarvan.

In het vierde boek verdedigt Augustinus zijn
aarzeling, om zich hierover uit te spreken. Wel
houdt hij staande, dat de ziel niet stoffelijk, maar
geestelijk bestaat.

Doch de Heilige Schrift zegt ons niets aangaande
de verbinding van die twee elementen. En zoo
staat de kerkvader voor een raadsel.

Den Haag.

LOS.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Het Duitsche Nationaal-socialisme.

V.

Nationaal-socialisme en Onderwijs. (I)

De School. (I.)

Er is sprake van geweest, dat men ook jeugd-
afdeelingen vormen zou van kinderen op zeer
jongen leeftijd: van 8 tot 9 of 10 jaar, en dat het
plicht zou worden voor heel de Duitsche jeugd
om zich bij de met haar leeftijd passende partij-
organisatie aan te sluiten. Zoover ons bekend is,
is dat tot op heden echter nog niet geschied, en is
ieder nog vrij, om zich niet bij een organisatie
aan te sluiten, en zijn ook de kinderen op dien
zeer jongen leeftijd nog niet georganiseerd.

Dat laatste was ook niet zoo bijzonder nood-
zakelijk.

Want wel is de Hitlerjeugd één van de organen
tot opvoeding van de jeugd naar het nieuwe
systeem, maar de nationaal-socialistische staat be-
schikt ook nog over andere middelen om zijn
nieuwe levensbeschouwing de jeugd in te lepfen,

voorzoover en indien dat door de ouders niet vol-
doende geschieden mocht.

We bedoelen de school, en dan met name de
lagere school.

Er is in Duitschland ook een „schoolstrijd“ ge-
weest.

Thans bestaat die feitelijk niet meer.

Wel was en is er nog de „Schoolunie“. De be-
ginselen daarvan treffen we reeds aan ongeveer
1840 in op zichzelf staande verenigingen, die ten
doel hadden het „behoud en de zekerheid van de
evangelische volksschool“. Deze losse verenigin-
gen sloten zich in 1890 aan een tot de „School-
unie“. 1)

Strikt genomen bestaat daar de beweging voor
Christelijk onderwijs dus ongeveer even lang als
hier. Maar het is opmerkelijk, dat daar op verre
na niet zooveel is bereikt.

Voor een groot deel is dat waarschijnlijk te
wijten aan de andere verhoudingen, en voor een
niet geringer deel is dat ook toe te schrijven aan
een goed bedoelde, maar niettemin geheel ver-
keerde doelstelling der „Unie“. Want ze
streefde weliswaar naar een school met den Bijbel,
maar niet naar een „vrije“ school, doch naar
een christelijke staatsschool.

Nu bestond die feitelijk al, en zoo was het doel
van de „Unie“ meer het behoud van het be-
staande, dan wel het oprichten van nieuwe, eigen
scholen. Dat heeft ze zich nimmer tot doel ge-
steld; ook niet, toen men zag, dat het met de
school hoe langer hoe verder den verkeerden weg
opging.

Op schoolgebied was de toestand ongeveer zoo,
dat de „kerk“ wettelijk toezicht had op de scholen.
De predikant was tegelijk schoolopziener te zijner
plaats.

Dat was wettelijk geregeld.

Maar aan die verhouding werd een einde ge-
maakt door de revolutie van 1918. Men liet offi-
ciël de geldende bepalingen der wet inzake de
school bestaan, maar stelde ze buiten werking,
met de bedoeling, een nieuwe rijkschoolwet uit te
vaardigen.

Daarop had de „Unie“ in de laatste jaren haar
hoop dan ook gevestigd. Ze wilde trachten te be-
werken, dat de nieuwe schoolwet zooveel mogelijk
aan haar wenschen tegemoet kwam. Daartoe diende
ze bij de regeering een ontwerp-schoolwet in.

Meestal durfden de ministers hun handen niet
in dit wespennest steken. Er werd wel over plan-
nen gepraat, maar tot uitvoering kwam het nooit.

Een oogenblik heeft het geleken, dat er werke-
lijk iets gebeuren zou, en dat dan daarbij ook
terdege rekening gehouden zou worden met de
verlangens van de „Unie“. Dat was, toen Von Gayl
minister was geworden in 't ministerie-von Papen.

Er waren duidelijke aanwijzingen, dat deze mi-
nister het voornemen had, om een schoolwet uit
te vaardigen in christelijken zin. De hoop ver-
vloog echter, toen het ministerie-von Papen de-
missionair werd, en Von Gayl weer van het terrein
verdwone, waarbij het uitvaardigen van een nieuwe
schoolwet voor zijn opvolger bleef liggen, die er
ook niet mee klaar kwam.

En er is tot op heden geen nieuwe schoolwet
gekomen.

* * *

Hebben dan de nationaal-socialisten daarin geen
verandering aangebracht?

Men kan antwoorden: Neen!, en ook: Ja!

Zeggen we: Neen!, dan moet dat zoo opgevat
worden, dat ze wettelijk formeel alles bij het oude
hebben gelaten. Ook zij hebben geen nieuwe Onder-
wijswet gegeven. Er zijn wel eens geruchten ge-
weest, dat er een nieuwe verordening op het
Onderwijs in de maak zou zijn, maar wat daar van
waar is, is moeilijk te zeggen.

Trouwens, de heeren nationaal-socialisten heb-
ben ook niet zoo bijzonder behoefte aan een nieuwe
wet op het onderwijs. Die verstaan de kunst om
ook zonder wetwijzigingen het bestaande te ver-
anderen.

En het laat zich verstaan, dat ze in een zoo be-
langrijk punt als het onderwijs hun invloed dan
ook wel lieten gelden. De school was een der
middelen, die ze gebruiken konden om hun denk-
beelden te propageeren op een wijze, dat er ook
vrucht van verwacht kan worden; en ze hebben
daar ook maar wat ijverig gebruik van gemaakt.

Het was allereerst opmerkelijk, hoe spoedig de
onderwijzers bijna zonder uitzondering „om“ wa-
ren, en op eenmaal veranderden in vurige aanhan-
gers van het nationaal-socialisme; even vurig als
ze vroeger voor andere partijen in het vuur
kwamen!

Men kan moeilijk aannemen, dat dit allemaal
„beginfel“ was; bij velen zal er een andere drijf-
veer achter gezeten hebben. Er staat een stok
achter de deur, waarmee men met name hun ge-
voelige slagen toebrengen kan, en dan moet het ons
niet al te zeer verwonderen, dat er onder hen zijn,
die gaarne meer dan 100 pCt. willen laten zien.

Dat had natuurlijk ook invloed op het onderwijs,
dat door hen werd gegeven.

Van een Christelijke school wil het nationaal-

1) Duitsch: Schulverband deutscher evangelischer Schul-
gemeinden.

socialisme niets weten. Die is in strijd met hun meest elementaire beginselen.

Maar aan de andere zijde heeft het zich aange-steld (aanvankelijk!), alsof het Christelijk onderwijs in zijn handen veilig was, en dat het den strijd voor het Christelijk onderwijs zou voeren.

Zoo waren er na de revolutie van 1918 landen in het Duitsche rijk, waar men van regeerings-wege het onderwijs praktisch neutraal (dat wil dus zeggen: zonder religie) had gemaakt, hoewel er nog veel Ouders waren, wien dat tegen de borst stuitte.

De nationaal-socialisten waren er haastig bij, toen ze daar de meerderheid kregen, nog voor de Rijksregering „om“ was, het schoolgebed weer in te voeren, en ze hebben er met veel vertoon op gewezen, dat ze daardoor er blij van gaven, dat de partij inderdaad de Christelijke beginselen voorstond.

Was dat dan ook niet goed? Was dat niet prachtig?

O ja, uitmuntend!

Maar achteraf bezien walgelijk, nu men die „voorstanders!“ van het Christelijk onderwijs bezig ziet, om de scholen, die nog tamelijk goed waren, te verheidenschen, te vergermaniseeren, en te drenken met de geestesproducten van „bloed en bodem“, zooals dat door Rosenberg voorgesteld wordt. Daaruit blijkt, dat die „vrome“ geste van weer-invoering van het schoolgebed feitelijk niets was, dan een handige reclame om de menschen van Christelijk beginsel wat voor te spiegelen en voor de „partij“ te winnen.

ZOO IS DE NATIONAAL-SOCIALISTISCHE TACTIEK!

Het nationaal-socialisme heeft zich steeds voor-gedaan als de voorstander van wat de massa wil, en wanneer door die geste de massa dan volgzzaam is geworden, wordt die zooveel mogelijk gesug-gereerd, dat het nu goed gaat, en men gaat ze den wil der partij eenvoudig opleggen.

Het is dan ook plicht voor de onderwijzers in de hoogere klassen van de lagere scholen onder-wijs te geven in de nationaal-socialistische levens- en wereldbeschouwing.

In de eerste en tweede klasse heeft het nog niet, maar met het derde leerjaar moet er een be-gin mee gemaakt worden, en moet het kind in de richting à la Rosenberg geleidelijk worden op-gevoed.

Er zijn daarbij voorbeelden aan te wijzen, dat de boekjes met Bijbelsche geschiedenis werden vervangen door boekjes, waarin het oude Ger-maansche heidendom werd besproken.

Fanatieke onderwijzers beginnen al wel vóór het derde leerjaar de kinderen de nieuwe begin-selen bij te brengen. Zoo beroemt zich er in een blad één op, dat hij het reeds zoover heeft weten te brengen, dat een kind van 7 (zeven) jaar het vol-gende in de school opschrijven kon als korte samenvatting van wat de onderwijzer had be-sproken:

„De Duitschers hebben krachtige armen, in hun oogen ziet men den moed. Maar de Joden willen niets doen. Ze denken er slechts over, hoe ze een boer bedriegen kunnen. Geen van de Joden heeft een hamer in de hand“) en er is ook geen Jood, die naar de fabriek gaat. In de oogen van den Jood ziet men luiheid en bedrog“.

Een leerling van 8 jaar maakte er dit van:

„Op de plaatjes ziet men, hoe de Duitsche man-nen bezig zijn, de hitlerjongen lacht vriendelijk. Maar de Joden op de plaat willen niets doen, ze willen slechts eten. Daar is een boer, die maait, dat hij er van zweeft. De Jood heeft een neus van een pond. Verscheidene Joden op de plaatjes zijn stapelvet“.

En de redactie van het blad, waarin het voor-kwam („Der Stürmer“) voegt er aan toe: Flink zoo! (Brav gemacht, Herr Lehrer!).

O.

B.

2) Het onderwijs was door platen aanschouwelijk ge-maakt en verduidelijkt.

BRIEF UIT AMERIKA

„Karl Barth en Christelijke Eenheid“.

Heeft Karl Barth invloed in Amerika? Zoo ja, hoe laat zich die invloed gelden? Wie zijn de voornaamste voorstanders van Barth's theologie in Amerika? Stelt men zich zulke vragen in Nederland?

Op zulke vragen valt niet gemakkelijk een ant-woord te geven. Toch zijn er enkele bijzonder-heden waarop we willen wijzen.

Men weet, dat er in Amerika nu al jaren lang veel geschreven is over samensmelting van ver-schillende kerkengroepen. Afgevaardigden van de eene „denomination“ (kerkengroep, kerkformatie) na de andere hebben in de laatste jaren op de onderscheidene algemeene synodes de zaak met vuur bepleit.

De zaak wordt dan pragmatisch — uit utiliteits-

overwegingen — bezien. Wat een versnippering van krachten, en wat een verdubbeling van werk zooals de zaken nu staan! Hoeveel beter indruk zou het maken op de wereld rondom ons, en vooral op het zendingsveld, als we allen te samen één Kerk van Christus vormden! Zoo redeneert men dan.

Onderscheidene „denominations“ zijn reeds ver-eenigd. Men moet dan goedwilligheid betoonen en wat laten vallen. De basis van samenkomst wordt tenslotte de laagst algemeene deeler.

Nu zou ik gaarne vermelden, dat dergelijke een-heidsbewegingen zich althans tot de niet-gerefor-meerde kerkengroepen beperkten. Dat is echter, helaas, niet het geval. Dr J. Ross Stevenson, president van Princeton Seminary, is voorzitter van de „Department of Church Cooperation and Union“ in de Presbyteriaansche kerk, U.S.A. Hij is een varig voorstander van vereniging zijner kerk, niet alleen met andere Gereformeerde kerken-groepen, maar ook met niet-gereformeerde kerken. In dezen heeft hij natuurlijk den hartelijken steun der Modernen.

Tot dusver echter heeft het werk van Dr Ste-venson en de zijnen nogal tegenstand ontmoet. Natuurlijk hebben de Gereformeerden in de Pres-byteriaansche kerk, zooals Dr Machen en anderen, hem ook op dit punt van jaar tot jaar bestreden.

Nu schijnt het echter, dat Karl Barth het ver-eenigingsprogram der ethisch-modernen terdege voort zal helpen en misschien zal doen zegevieren. Adolf Keller schreef een boek getiteld: „Der Weg der dialektischen Theologie durch die kirchliche Welt“. Dit boek is in het Engelsch vertaald op aandrang van den secretaris emeritus van de „Fe-deral Council of Churches of Christ in America“.

Het bewuste doel van de vertaling van Dr Kellers boek was dus, om de samensmelting der verschil-lende „denominations“ te bevorderen. Men gaf het boek dan ook eenvoudig den titel: „Karl Barth en Christelijke Eenheid“. Dit is op zichzelf reeds veelzeggend. Men weet terstond, uit welken hoek de wind waait.

Als we nu het boek van Dr Keller lezen, wordt het ons wel duidelijk, hoe Dr Keller zich de ver-houding van Barth tot de eenheidsbeweging voor-stelt, en waarom de voorstanders van eenheid den invloed van Barth zoeken te bevorderen.

Neen, niet alsof Barth geen critiek heeft geoeffend op Stockholm en Lausanne. Ook Stockholm en Lausanne zijn volgens Barth met het slijk van het menschelek streven besmet. Het historisch-ziel-kundige moet ook hier veroordeeld. Dit neemt ech-ter niet weg, dat Barth's eigen theologie dit ge-meen heeft met het oecumenisch streven, dat ook hij dieper wil gaan dan de belijdenis der kerk. De kerken hebben met hun schrijven van belijde-nissen zoo gemakkelijk theologie gedreven. Ze meenden, dat ze de waarheid bezaten, en konden uitmeten bij de el of bij het pond. Ze gevoelden zich zoo zelfvoldaan. Met laatdunkendheid zagen ze op anderen neer. Als hooggezetenen deelden ze graden uit van meerdere en vooral van mindere rechtzinnigheid in de leer. Men zag het speciaal „charisme“ van andere kerken voorbij. Onder dit alles school een valsche intellectualisme; men sloot de waarheid op in een systeem, en beperkte God tot de wetten der logica.

Aan dit alles hebben zich de orthodoxe, en in het bijzonder de Gereformeerde kerken speciaal schuldig gemaakt, zegt Keller. De „Fundamenta-lists“, onder wie hij ook zonder meer Dr Machen rangschikt, hebben op echt naïeve wijze zulke bovennatuurlijke leerstukken als de onfeilbaar-heid der Schrift, de maagdelijke geboorte, het ge-loof in wonderen en de verzoening door het bloed van Christus naar voren gebracht, alsof daarin zonder meer de oplossing van het moderne pro-bleem te vinden ware (p. 184). In de Gereformeerde kerken van Nederland, waar men zelfs niet terug-deinst voor de leerstellingen van Dordt (p. 125), ontmoet de boodschap van Barth den felsten tegenstand. In die kerken is men wettisch in plaats van evangelisch. De zaak van Geelkerken heeft wel bewezen hoe zeer men daar nog hecht zelfs aan de letter van het Oude Testament. Een werkelijke slang heeft in het Paradijs He-breeuwsch gesproken (p. 130). Zulke een kerk met zulk een theologie, waar men zoo gebonden is aan historische feiten, en waar men zoo de waarheid als een systeem beschouwt, moet natuurlijk wat zij „het irrationalisme“ van Barth noemt, wel verwerpen.

Dat zal nu alles anders worden. Barth zal de eenheidsbeweging helpen, om de theologie van het Procrustusbed, waarop zij nu al eeuwenlang bekrompen heeft gelegen, te verlossen. Men zal den hoogmoed van het bezit eindelijk eens laten varen. Men zal ootmoedig bekennen, niet alleen, dat men het ideaal van eigene belijdenis niet heeft bereikt, ook niet slechts, dat er in andere kerken wel iets van de waarheid schuilt, maar dat men eigenlijk allen te samen van anderen op moet be-ginnen. Ook zal men belijden, dat dit steeds zoo zal moeten blijven; we komen nooit verder dan de eerste schrede; als menschen, ook als geloovige

menschen, staan we immers nog steeds onder de oordeel.

Zoo ongeveer redeneert Dr Keller in zijn boek. Sprak niet Karl Barth onlangs ook alzo? Utrecht? Vroeg hij niet aan de lieve vrienden der sprekende slang („die lieben Freunde der sprechenden Schlange“ Grundfragen, p. 30), of ze zich niet liever wat meer wilden interesseeren voor wat de slang gesproken heeft in plaats van zich steeds bezig te houden met de vraag, of een werkelijke slang is geweest?

Kortom, in Kellers boek evenals in Barth, en Barth evenals in Kellers boek, wil een heidense, afwezigheid van alle systeem, zich verbinden met de geschiedenis des heils, en de daarmee ver-bonden Godsvertolking in de Schrift. Men wil hee-ruwig raadsbesluit van God, maar men wil ook het irrationalisme van de moderne wijsbegeerte. Of men het wil of niet, de waarheid wordt da-relatief.

Is het wonder, dat men hier te lande Barth voor „church-union“-propaganda“) gebruikt? Is het wonder, als men dan toch ten slotte samen moet komen op de basis van den laagst algeme-nen deeler? Is het wonder, dat Dr J. Ross Stev-son het Barthianisme met open armen te Pri-nceton ontvangt? Doch daarover later meer.

G. VAN TIL

1) Propaganda voor de vereniging der kerken.

Nabetrachting over „Christus, den niet-deug“

Verleden week zond de secretaris van „Paedagogisch Tijdschrift“ mij een artikel ter plaatsing. Het bevatte enkele dingen, die ik met genoegen publiceerde, en daarna beantwoorden wilde, indien maar vaststond, de de hoofdredacteur van dit tijdschrift, Prof. Waterink, plaatsing begeerde. Ik verzocht dus per keerende post den heer Wouters mij op dit punt nader in te lichten. Daarna is mij een ander stuk ter plaatsing toegezonden, waaruit enkele uitspraken van het eerst aangeboden stuk geschrapt waren. Dit tweede stuk kwam te laat voor het nummer van verleden week. Thans neem ik het over uit het „Paedagogisch Tijdschrift“ zelf, waarin de heer D. Wouters, hoewel secretaris der redactie, en ingezonden stuk aan zijn eigen redactie aanbiedt, de welke het geplaatst heeft. Uit dit feit en de andere leid ik af, dat de hoofdredacteur, Prof. Waterink, de plaatsing gewild heeft. Het begint aldus:

Vergun mij als secretaris van de redactie van het „Paedagogisch tijdschrift voor het Christelijk onder-wijs“ voor de volgende regels een plaats in uw blad. Bij voorbaat mijn dank.

In „De Reformatie“ van 22 November j.l. doet Prof. Dr K. Schilder te Kampen een aanval op het „Paeda-gogisch tijdschrift“, welke feitelijk neerkomt op een aantal afkeuringen aan het adres van den hoofdreda-teur van het tijdschrift, Prof. Dr J. Waterink.

Dit is niet juist. Het stuk bevatte een aanval op de synthese in wetenschappelijk werk. En pas in verband daarmee op Prof. Waterink. Het was een aanval op het tegelijkertijd willen dwelen, en de kraan laten loopen. Men moet niet doen, alsof de wil-tot-dwelen ontkend is („Soester Kh.“). Die is uitdruk-kelijk erkend.

Vervolgens schrijft de heer D. Wouters aan zijn redactie:

Naar aanleiding van dit artikel zou ik gaarne wil-len verklaren:

Iste, dat het daartoe aanleiding gevende artikel van Dr Schuyten verscheen in het Aug.-Sept.-nummer — vacantienummer — van het „Paedagogisch tijdschrift“;

2de, dat naar redactionele usance de hoofdredacteur de samenstelling van dit nummer overlaat aan den secretaris van de redactie, die voor dit nummer dan ook alleen de verantwoordelijkheid draagt; maar bovenal:

3de, dat het „Paedagogisch tijdschrift voor het Chris-telijk onderwijs“ een tijdschrift is, dat niet preten-deert Gereformeerd te zijn en dat krachtens jarenlange praktijk allerlei stemmen uit de kringen van het Christelijk onderwijs aan het woord kan komen. Op dezelfde wijze als men in de Ned. Chr. radio-vereeniging, waarvan Prof. Schilder bestuurslid is, ook wel eens dingen door de radio zal moeten horen, waarvoor Prof. Schilder persoonlijk de verantwoordelijkheid niet graag zou willen dragen.

In het bestuur der Ver. v. Chr. paedagogisch waarvan het „Paed. tijdschrift“ het orgaan is, zitten naast elkaar mannen uit het Chr. onderwijs van ver-schillende richting.

Hierbij merk ik op:

a. het artikel van Dr Schuyten is óf door dezen op-eigen initiatief ingezonden, en in dat geval des-geplaatst zonder voorkennis van den hoofdredacteur, of de inzending (die aan de plaatsing toch altijd voorafgaat) was dezen bekend. In het eerste geval blijft de redactie van dit tijdschrift een zoo verregaande syn-these aan te durven, dat zij een artikel, dat b.v. de N.C.R.V. in elk geval weigeren zou — de A.V.R.O. ook denk ik — durft publiceren zonder een redactionele storm te duchten. En voor zulk een sfeer zou de hoofd-

redactie niet ver-val is de hoofd-synthese der aut-wat ik zei: dat. b. ook vóór die de redactieleden redactie kende gequalificeerd; c. de redactie schrijvend onder redacteur — nee-zoo algemeen is; waarom is dan A. Junse, over-tioneele noot ge-werd, dat plaats een betuiging v-soms N.C.R.V.-in d. de N.C.R.V. Breekt men daa-loopende groep-genduren, waar kan beschikken door een tijdsel naar de N.C.R.V. vraag geweest, t e bovendien: dat mij als sym-mand daar ee-grondslag der N-lijkheid daar oo-erheid; f. de verwijz dat de redactie erkent, doch bu-systeem, dat me de verwijzing n-ze natuurlijk ni-als ik het artikel toom acht („So-g. het „Paed. van. O neen. A-christelijk; h. juist verlee-gezonden stuk-land, Vlaarding datzelfde b-afkeurende criti-keken over „Ge-tiek sprak mij-togen Barth, ze ik die copie ind-geen oogenblik-laar uit te noot-te melden, dat-Het zou anders dit blad schree- i. ik vraag z-Want ik was sfeer, die in-matie“ mogelijk-gezien had, in- het later zou inzake „geestel-woordelijk voor een stuk, dat h-na Augustus—Tijdschrift“ Dr-Eindelijk sch-Persoonlijk aan een 3-tal-toen: Pij, L f-Dit schrijft medeweten en daarom dezen: a. mijn crit-zoek van an- b. ik wist, d-lingtig uitbuit- c. toch heb i- d. dat u een-houd op, jong-ik zei herhaald-erin toestemt, dat kan treni-bedoeld zijn; e. hoe het d-En dat geopsy-bedert in alle- f. zake lijkt-want het sugg-persoonen gaat-zijn. „Die“ ireniek aa-

Over deze (naar 1 Cor. Jongelingsblad

Wat bedoe-In hoofdst-lijke gaven“ trent eenig-geven. Die „gees-reeds uitdru-wel vizor-den Heilige

1) De plural